

Metodika
Blok 6
Metropole a periferie

LEKCE

24

Válka ve Vietnamu

CÍLOVÁ SKUPINA

ZŠ / 14–15 let

ČASOVÁ DOTACE

45 minut

MEZIPŘEDMĚTOVÉ
VZTAHY

Občanská výchova /
Osobnostní a sociální
výchova / Etická výchova

KLÍČOVÁ SLOVA

studená válka / válka
ve Vietnamu / dobové
perspektivy

Anotace lekce

Lekce žáky vede k poznání plastičtějšího obrazu hodnocení války ve Vietnamu pomocí výpovědí jejích různých aktérů. Snahou je ukázat problematičnost jednostranného pohledu na dějiny. Žáci nejdříve pracují s cvičením v HistoryLabu, které je zaměřeno na kritickou analýzu mediálního sdělení. Následně skupiny žáků pomocí pojmové mapy analyzují další vybrané prameny. Inspirováni svou prací se žáci závěrem zamýšlejí nad badatelskou otázkou, tedy co může ovlivňovat pohled na válku ve Vietnamu, a zobecňují tak principy poznané na konkrétním příkladu.

Badatelská otázka

Co může ovlivňovat pohled na válku ve Vietnamu?

Vzdělávací cíle

Obsah

- Žáci se seznamují s válečným konfliktem ve Vietnamu.

Historické myšlení: Dobové perspektivy

- Žáci vnímají různé úhly pohledu na jednu konkrétní historickou událost.
- Žáci kriticky hodnotí prameny a mediální sdělení.

Badatelské dovednosti

- Odhalujeme skrytý záměr pramene.
- Zohledňujeme dobový kontext.

Vazba lekce na RVP ZV (2021)

D-9-8-01 / vysvětlí příčiny a důsledky vzniku bipolárního světa; uvede příklady střetávání obou bloků

Zdroje

Evokační zdroj / domácí cvičení

	název
Historylab: Napalm Girl	
https://lms.historylab.cz/katalog/cviceni/napalm-girl	link

Zdroj 1

	název
Pohled amerického pilota vrtulníku	
https://edition.cnn.com/2016/05/23/asia/america-vietnam-view-vietnam-war/index.html	link
	komentář

V americkém mediálním prostředí je válka ve Vietnamu častým tématem. Reportérka televize CNN se rozhodla položit stejné otázky o válce ve Vietnamu dvěma mužům, Američanovi Robertu Caronovi, který se účastnil války jako pilot vrtulníku, a vietnamskému vojákovvi, praporčíkovi Nguyen Van Canovi. Odpovědi tvořily článek s názvem „Vietnamská válka: Jak ji viděli z obou oddělených stran“.

V samotné otázce mohou žáci identifikovat existenci různých pohledů na válku ve Vietnamu už tím, že je nazývána odlišnými názvy. V odpovědi vidíme snahu respektovat odlišný pohled na konflikt, avšak R. Caron je přesvědčen o správnosti války a jejích cílů s odkazem na obavy z tehdejšího mezinárodního vývoje. Žáci zde tedy mohou identifikovat strach a přesvědčení o nutnosti jednat. Pohled je tak ovlivněn pocitem příslušnosti k americké společnosti a obavou z jejího ohrožení, znalostí/interpretací tehdejší mezinárodní situace a vlivem ideologie.

Zdroj 2

Vzpomínky manželky severovietnamského vojáka

název

<https://www.bbc.com/news/in-pictures-33408096>

link

komentář

Novinář BBC Phil Coomes se ve svém článku z roku 2015 věnoval krátkým vzpomínkám severovietnamských veteránů a jejich rodinných příslušníků. Paní Phan Thi Sang vzpomínala na své mládí, kdy jako mnozí další Vietnamci překonávala náročné materiální i rodinné obtíže. Ve své vzpomínce objasňuje, proč svého muže, tehdy člena severovietnamské armády, neinformovala o narození jejich syna. Nadřazovala nutnost bránit zemi před nepřáteli. Žáci zde tedy mohou identifikovat výrazné přesvědčení o správnosti bojů proti nepřítelům Severního Vietnamu, které je prezentované silným sepejetím s rodnou vlastí a ochotou jí obětovat i svůj rodinný život a materiální zázemí. Žáci mohou také domýšlet vliv a sílu severovietnamské propagandy, kulturní rozdíly aj.

Zdroj 3

Dopis amerického vojáka

název

<http://www.vietvet.org/shletter.htm>

link

komentář

Podobných dopisů amerických vojáků, z nichž jeden je součástí zdroje 3, můžeme nalézt mnoho a prezentují osobní a často velmi surový pohled na tento konflikt. Dopisem Stanleje Homiského své ženě z 25. května 1968 se žáci dostávají přímo na bojiště vietnamské války. Dopis tak prezentuje smutek z odloučení blízkých a rodiny, děsivé otřesení válkou a zoufalství ze smrti přátel, které přechází až do agrese. Na jedné straně je zde válka proklínána jako peklo s „děblovými uční“, což by mohli žáci interpretovat jako odmítání války, na druhé straně poslední věta by žáky mohla vést k tomu, že voják si válku ospravedlňuje existencí potřebného cíle a doufá v něj, tedy že válku přese všechno podporuje jako nutné zlo.

Zdroj 4

Vzpomínka paní Tran Thi Thon na setkání s americkým vojákem

název

<https://www.bbc.com/news/in-pictures-33408096>

link

komentář

Vzpomínky paní Tran Thi Thon, která sloužila v severovietnamské armádě v letech 1965–1975, kdy dodávala severovietnamským jednotkám zásoby ze severu na jih, pocházejí také z reportáže novináře BBC Phila Coomese z roku 2015, stejně jako zdroj 2. Vzpomínaný čin paní Tran Thi Thon nabízí žákům přirozeně lidský rozměr, který je prost vlivu protiamerických ideologií. Stejně tak působí upozornění amerického vojáka, aby se severovietnamská jednotka paní Tran Thi Thon schovala před americkými vojáky. Ukázka představuje vědomí si obecné humanity, která stojí nad válečnými spory a která je prezentována vzájemnou pomocí představitelů soupeřících stran.

Zdroj 5

Demonstrace v USA proti válce

<https://search.creativecommons.org/photos/849017c1-4482-4866-849a-1827f1534d2d>

link

komentář

Fotografie prezentuje jednu z mnoha protiválečných demonstrací, které se ve Spojených státech konaly. Zatímco ještě v polovině 60. let souhlasila s americkou intervencí ve Vietnamu více jak polovina občanů USA, mezi lety 1967 a 1968 začala tato podpora prudce klesat. Naopak začala výrazně stoupat nespokojenost a mohutněly požadavky na ukončení války a stažení vojsk z Vietnamu. Náklady na válku rostly, rostly i počty zapojených amerických vojáků a s tím i počty obětí a válečných invalidů. Demonstrace s podobnými hesly jako na fotografii byly častější, větší a konaly se i v jiných státech. Významná byla demonstrace u Lincolnova památníku z 21.10. 1967 a největší demonstrace proti válce ve Vietnamu z 15.11. 1969 ve Washingtonu, které se zúčastnilo až půl milionu demonstrantů. Žáci mohou na fotografii podle nápisů na transparentech identifikovat obecné protiválečné požadavky (proti krutosti a dopadům války, nespravedlnost války, ideál míru, lidská práva aj.) a požadavek ponechat Vietnamcům právo si rozhodovat o svém území bez vlivu cizích vojsk. Žáci mohou dále odhadovat další důvody, proč se tito lidé účastnili demonstrace (ztráta nebo zmrzačení blízké osoby ve válce, obava z nástupu do vojenské služby, rozpor mezi žitou liberální demokracií a jejím popřením mimo území USA aj.).

Zdroj 6

Demonstrace v USA na podporu amerických vojáků a války proti Severnímu Vietnamu

název

<https://search.creativecommons.org/photos/12d8dab8-fdf7-473e-ab8e-77e82d3fd73b>

link

komentář

Fotografie prezentuje demonstraci na podporu války ve Vietnamu. V porovnání s protiválečnými protesty bylo proválečné hnutí menšinové a ve druhé polovině 60. letch slablo, o to víc však bylo radikálnější. Hnutí bylo silně navázáno na konzervativní společenské kruhy v USA. Válka byla tímto hnutím prezentována především jako válka proti čirému zlu komunismu. Možná prohra byla srovnávána až s likvidací zahraniční americké politiky USA a rozšířením vlivu SSSR a Číny, tedy v souladu s tzv. teorií domina. V těchto kruzích bychom našli mnoho konzervativních křesťanů, kteří válečný konflikt spojovali s vyhroceným patriotismem a s jakýmsi až obecným bojem dobra a zla. Válečný konflikt tak byl prezentován v černobílých barvách a téměř z něho vymizel lidský rozměr představovaný běžnými vojáky a civilisty, kteří strádali a trpěli na obou stranách. Přesto, že hnutí pořádalo sbírky na podporu vojáků a válečných invalidů, utrpení těchto lidí pro ně bylo nezbytné pro dosažení vyššího cíle, potlačení komunismu ve Vietnamu. Žáci mohou některé tyto aspekty identifikovat. Dále mohou dohadovat další důvody podporovatelů hnutí (obava z oslabení, nebo až zničení americké společnosti vlivem šíření komunismu, obava o pořádek a řád narušený neposlušností protiválečných hnutí, elitářství aj.).

Návrh postupu

Fáze

Popis

Učitel

Žák

Komentáře

Fáze 1 domácí cvičení

**domácí cvičení,
práce v History-
Labu**

- Učitel předem zadá žákům individuálně vyplnit cvičení jako domácí úkol tak, aby na hodině mohl práci žáků reflektovat.
- HistoryLab: cvičení Napalm Girl
<https://lms.historylab.cz/katalog/cviceni/napalm-girl>

- Žáci vypracovávají cvičení v HL doma.

- Učitel cvičení zadává v prostředí LMS a vybírá modus „individuální cvičení“.
- Podmínkou je mít v prostředí LMS dopředu definovanou třídu (tj.e-mailové adresy žáků). Vyplněné cvičení pošle žákům na jejich e-mail.
- Pokud cvičení žákům nelze zadat jako domácí úkol, lze ho zrychleně vypracovat společně „s celou třídou“ v první části hodiny. V takovém případě však musí učitel upravit množství pramenů k analýze a časovou dotaci ve fázi 4.

Fáze 2 10 minut

**reflexe výsledků,
cvičení v History-
Labu**

- Učitel projektorem promítá fotografii „Napalm Girl“ na tabuli. Lze využít jednu ze záložek nevyplněného cvičení v HL. Vyzve žáky, aby si připomněli své odpovědi ve cvičení a společně se pokusí krátce shrnout výstupy ze cvičení.
- Učitel žáky vyzve, aby odpověděli, co v tomto konkrétním případě mohlo ovlivňovat pohled na válku ve Vietnamu. Učitel badatelskou otázku celé lekce napíše na horní část tabule a pod ní zapíše několik odpovědí, které žáci formulují. Na tabuli si ponechá dostatek místa na psaní dalších odpovědí na konci hodiny.

- Žáci nejdříve sdílejí ve třídě výsledky své práce v HL, poté na základě fotografie „Napalm Girl“ odpovídají pod vedením učitele na badatelskou otázku.

- Učitel může po sdílení výstupů žáků v HL cvičení prezentovat „příběh fotografie“ dle doporučeného postupu u cvičení HL (<https://historylab.cz/cviceni-aktualni/assets/pdf/doporuceny-postup/napalm-girl.pdf>)

Fáze

Popis

Učitel

Žák

Komentáře

Fáze 3 5 minut

kontextualizace

- Pomocí komiksu „Co se může hodit“ v PL nebo/a výkladu učitele jsou žáci krátce seznámeni se základními informacemi o válce ve Vietnamu. Vhodné je v této části také využít mapu. Nejlépe promítnout pomocí projektoru historickou mapu Vietnamu během války (např. <https://www.nationalgeographic.org/photo/vietnam-war/>) nebo využít mapu v učebnici, kterou ve škole žáci používají.

- Žáci čtou komiks v PL „Co se může hodit“, případně poslouchají krátký výklad učitele.

- Jde pouze o obecné seznámení s okolnostmi války ve Vietnamu, proto nezacházíme do přílišných detailů, abychom u této části nestrávili více času.

Fáze 4 20 minut

práce se zdroji a pracovním listem

- Učitel žáky rozdělí do malých skupin a představí zadání v PL.
- Učitel obchází skupiny a podporuje je ve vytváření co možná nejkošatější myšlenkové mapy. Může žáky navést vhodnou otázkou, která bude odkazovat v konkrétním zdroji na dílčí detail, rozpor apod.

- Žáci pracují v malých skupinách po 2–3 žácích. Společně ve skupině vypracovávají myšlenkovou mapu. K jejímu vypracování si ze 6 zdrojů vyberou libovolně pouze 3–4, které analyzují. Mapu mohou zpracovat do PL tak, jak je předkreslena, nebo ji mohou vytvořit na prázdný papír, např. A3.

- Učitel také může konkrétní zdroje žákům určit nebo zdroje nechat náhodně vylosovat, například hrací kostkou. Výběr zdrojů se tak zrychlí a bude více času na samotnou práci s nimi.

Fáze 5 5–10 minut

diskuze a sbírání odpovědí na badatelskou otázku

- Učitel vede společnou diskusi žáků a zapisuje žákovské návrhy odpovědí na badatelskou otázku na tabuli tam, kde již ve fázi 2 psal první odpovědi týkající se fotografie „Napalm Girl“. Žáky vyzve, aby své nápady podložili příklady ze zdrojů, se kterými pracovali.
- Učitel tak zapisuje seznam všech možných aspektů, které mohly ovlivňovat pohled na válku ve Vietnamu.

- Na základě analýzy jednotlivých zdrojů a s pomocí vypracované myšlenkové mapy se žáci snaží formulovat další aspekty, které mohou ovlivňovat pohled na válku ve Vietnamu, a odpovídají tak na badatelskou otázku. Své odpovědi si mohou připravit ve skupině. Poté vystavují v diskusi další odpovědi pod vlivem odpovědí jiných žáků.

- Učitel může žáky vyzvat, aby se pokusili konkrétní příklady zobecnit, nebo naopak obecné formulace podložit konkrétními příklady ze zdrojů. V diskusi tak lze dojít k obecným aspektům, které mohou ovlivňovat náš pohled na určité historické události.
- Učitel může pomoci návodnými otázkami s formulováním vhodných pojmů.

Kritéria hodnocení

V závěrečné diskusi může dojít k mísení všech úrovní. V diskusi nelze u všech žáků kontrolovat dosaženou úroveň, naopak lze počítat s pozitivním vlivem sdílení promyšlenějších odpovědí na žáky se základní nebo střední úrovní. Příklady odpovědí jsou pouze orientační, žáci se mohou pohybovat v různých úrovních zobecňování či konkretizování.

Základní úroveň

Charakteristika odpovědi na badatelskou otázku

Žáci během závěrečné diskuze zmíní pouze několik málo aspektů, které mohou ovlivňovat pohled na válku ve Vietnamu. Některé aspekty mají příliš obecnou povahu a většina z nich nemá oporu ve zdrojích, nebo žáci nedokážou určit, o jaký zdroj své tvrzení opírají. Žáci mají potíže se shrnutím konkrétních aspektů pod obecnější pojmy.

Příklady odpovědí

chtěli konec války *(bez odkazu na zdroj a vysvětlení)*

—
strach z války, odpor k válce, nikdo nechce válku *(bez odkazu na zdroj)*

—
obava z šíření komunismu (např. zdroj 1)

—
kvalita a efektivita válečných zbraní *(bez opory ve zdrojích)*

—
když tam někdo zemře *(bez odkazu na zdroj a vysvětlení)*

Střední úroveň

Charakteristika odpovědi na badatelskou otázku

Žáci během závěrečné diskuze zmíní několik různých aspektů, které mohou ovlivňovat pohled na válku ve Vietnamu. Některé vycházejí z práce se zdroji, jiné si však žáci sami domysleli bez opory v PL, případně mají problém určit, z jakého zdroje vycházejí. Žáci mají potíže se shrnutím konkrétních aspektů pod obecnější pojmy.

Příklady odpovědí

strach z války, odpor k válce, nikdo nechce válku *(bez odkazu na zdroj)*

—
blížkost nebo vzdálenost konfliktu v pozitivním i negativním smyslu, očitě svědectví, rodinné vazby (např. zdroje 2, 3, 4, 5, 6)

—
obava z šíření komunismu (např. zdroj 1)

—
kvalita válečných zbraní *(bez opory ve zdrojích)*

Pokročilá úroveň

Charakteristika odpovědi na badatelskou otázku

Žáci během závěrečné diskuze zmíní velké množství různých aspektů, které mohou ovlivňovat pohled na válku ve Vietnamu a které vycházejí z práce se zdroji. Žáci umí tyto aspekty ilustrovat na konkrétních zdrojích. Žáci konkrétní aspekty shrnují pod obecnější pojmy.

Příklady odpovědí

emoce, strach a úzkost ze ztráty a smrti × fanatismus (např. zdroje 2, 3, 6)

—
ideologie, víra, propaganda, hodnoty (např. zdroje 2, 4, 6)

—
blížkost nebo vzdálenost konfliktu v pozitivním i negativním smyslu, očitě svědectví, rodinné vazby (např. zdroje 2, 3, 4, 5, 6)

—
příslušnost k různým válečným stranám (např. zdroje 1, 2)

—
vliv médií, informovanost o konfliktu, veřejné mínění (např. HL a zdroje 1, 5, 6)

—
politické smýšlení (např. 1, 2, 6)

Doporučená literatura

KAMAS, D

Válka ve Vietnamu: 1964–1975.

Olomouc: Votobia, 1997.

ISBN 80-7198-247-4

HLAVATÁ, L. a kol.

Dějiny Vietnamu.

Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2018.

ISBN 978-80-7422-496-6

Metodika

Blok 6 / Metropole a periferie

Lekce 24

Válka ve Vietnamu

Autor lekce (metodický a pracovní list):

Aleš Sedlmeier

Grafická úprava:

Hedvika Vilinger Člupná

Fotografie použité v pracovním listu této lekce podléhají licenci ČTK (označeno v rámci zdroje jako ČTK (2022)). Bez písemného souhlasu držitele práv není dovoleno užít nebo jakýmkoli způsobem reprodukovat tuto část materiálu vytvořeného v rámci projektu Dějepis+.

Dílo podléhá licenci [Creative Commons CC BY-SA 4.0](#)

[Uveďte původ–Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.](#)

Všechny metodiky a pracovní listy jsou v elektronické podobě ke stažení na webových stránkách dejepisplus.npi.cz.

Rok vydání 2022

Národní pedagogický institut České republiky

www.npi.cz

npi | Národní pedagogický institut
České republiky